

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 2, 2025

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:104](#) 21-01-2025

Kon het hof oordelen dat de door de verdachte geschetste feitelijke toedracht niet aannemelijk is geworden?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:30](#) 21-01-2025

Heeft het hof ten onrechte de vordering tot vergoeding van de immateriële schade van de benadeelde partij en de in verband daarmee opgelegde schadevergoedingsmaatregelen toegewezen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:83](#) 21-01-2025

Kan een ISD-maatregel worden gebaseerd op een reclasseringsrapport dat meer dan een jaar oud is, als een reclasseringswerker in eerste aanleg het advies handhaaft en de verklaring van een deskundige als nader advies wordt beschouwd?

RECHTSPRAAK

Kan een ISD-maatregel worden gebaseerd op een reclasseringsrapport dat meer dan een jaar oud is, als een reclasseringswerker in eerste aanleg het advies handhaaft en de verklaring van een deskundige als nader advies wordt beschouwd?

Kan een ISD-maatregel worden gebaseerd op een reclasseringsrapport dat meer dan een jaar oud is, als een reclasseringswerker in eerste aanleg het advies handhaaft en de verklaring van een deskundige als nader advies wordt beschouwd?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof de oplegging van de ISD-maatregel heeft gebaseerd op een advies dat bij het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep van 20 december 2023 meer dan een jaar oud was, terwijl de verdachte niet heeft ingestemd met het gebruik van dat advies.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet worden vooropgesteld dat:

- a. als begin van de in artikel 38m lid 4 Sr genoemde termijn van een jaar geldt de dagtekening van het daar bedoelde advies;
- b. als eindpunt van die termijn geldt de dag waarop het onderzoek op de terechtzitting dat tot oplegging van de maatregel heeft geleid is aangevangen, dan wel opnieuw is aangevangen (vgl., over de maatregel van terbeschikkingstelling, HR 25 maart 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF3094).

Artikel 38m lid 4 Sr strekt ertoe dat het advies op recent onderzoek is gebaseerd (vgl., over de maatregel van terbeschikkingstelling, HR 19 april 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP2743, r.o. 3.5). Als het advies eerder dan een jaar vóór het eindpunt van de termijn is gedagtekend, kan de rechter op grond van artikel 38m lid 4 Sr daarvan slechts gebruikmaken met instemming van het

openbaar ministerie en de verdachte. Wanneer die instemming ontbreekt, is een nader advies vereist (vgl., over de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, HR 15 mei 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA0518, r.o. 4.5). Ook voor dit nadere advies geldt dat dit op recent (aanvullend) onderzoek moet zijn gebaseerd.

Het hof heeft de oplegging van de ISD-maatregel gebaseerd op een reclasseringsadvies dat op 7 december 2022 is gedagtekend. Het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep is op 20 december 2023 opnieuw aangevangen. Het arrest van het hof vermeldt dat het is geweest naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting in eerste aanleg en het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep van 20 december 2023 en 17 januari 2024. Uit de stukken volgt niet dat sprake is van instemming van de verdachte met het gebruik van het advies.

Het hof heeft overwogen dat de reclasseringswerker die het advies heeft opgemaakt op de terechtzitting in eerste aanleg van 15 maart 2023 als deskundige is gehoord en toen haar inschattingen, conclusies en advies heeft gehandhaafd. Het hof is daarom uitgegaan van 15 maart 2023 als dagtekening van het advies. Daarin ligt als oordeel van het hof besloten dat de verklaring die de deskundige op de terechtzitting in eerste aanleg heeft afgelegd, kan worden aangemerkt als een nader advies en dat de oplegging van de ISD-maatregel in het licht van dit nader advies mede kan worden gebaseerd op de inhoud van het rapport van 7 december 2022.

Dat oordeel is niet begrijpelijk in het licht van de strekking van artikel 38m lid 4 Sr, te weten dat het advies op recent onderzoek is gebaseerd, en de verklaring van de deskundige, die slechts inhoudt dat zij niet zoveel aan haar advies heeft toe te voegen en dat het belangrijkste is dat sprake is van een verstandelijke beperking. Uit die verklaring kan niet volgen dat de deskundige zich op grond van recent (aanvullend) onderzoek nader heeft uitgelaten over de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de ISD-maatregel.

Het cassatiemiddel slaagt.

De redactie, januari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 21-01-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:83

Zaaknummer: 24/00279

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en F. Posthumus

Advocaten: M.W. Stoet

Wetsartikelen: 38m Sr

RECHTSPRAAK

Heeft het hof ten onrechte de vordering tot vergoeding van de immateriële schade van de benadeelde partij en de in verband daarmee opgelegde schadevergoedingsmaatregelen toegewezen?

Heeft het hof ten onrechte de vordering tot vergoeding van de immateriële schade van de benadeelde partij en de in verband daarmee opgelegde schadevergoedingsmaatregelen toegewezen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de toewijzing door het hof van de vorderingen tot vergoeding van immateriële schade van de benadeelde partijen [benadeelde 1], [benadeelde 2], [benadeelde 3] en [benadeelde 4] en de in verband daarmee opgelegde schadevergoedingsmaatregelen.

In zijn arrest van 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793 heeft de Hoge Raad onder meer overwogen:

‘2.4.5 Van (...) aantasting in de persoon “op andere wijze” is in ieder geval sprake indien de benadeelde partij geestelijk letsel heeft opgelopen. Degene die zich hierop beroept, zal voldoende concrete gegevens moeten aanvoeren waaruit kan volgen dat in verband met de omstandigheden van het geval psychische schade is ontstaan. Daartoe is vereist dat naar objectieve maatstaven het bestaan van geestelijk letsel kan worden vastgesteld. Ook als het bestaan van geestelijk letsel in voornoemde zin niet kan worden aangenomen, is niet uitgesloten dat de aard en de ernst van de normschending en van de gevolgen daarvan voor de benadeelde, meebrengen dat van de in artikel 6:106, aanhef en onder b, BW bedoelde aantasting in zijn persoon “op andere wijze” sprake is. In zo een geval zal degene die zich hierop beroept de aantasting in zijn persoon met concrete gegevens moeten onderbouwen. Dat is slechts anders indien de aard en de ernst van de normschending meebrengen dat de in dit verband relevante nadelige gevolgen daarvan voor de benadeelde zo voor de hand liggen, dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen. Van een aantasting in de persoon

“op andere wijze” als bedoeld in artikel 6:106, aanhef en onder b, BW is niet reeds sprake bij de enkele schending van een fundamenteel recht.

(...)

2.8.3 In het geval de verdachte de vordering van de benadeelde partij niet (gemotiveerd) betwist, zal de rechter uitgaan van de juistheid van de daaraan ten grondslag gelegde feiten (vgl. art. 149 Rv) en zal de vordering in de regel worden toegewezen, tenzij de vordering onrechtmatig of ongegrond voorkomt of zich het hiervoor onder 2.1 bedoelde geval voordoet waarin de rechter door de beperkingen van het strafproces niet verzekerd acht dat beide partijen in voldoende mate in de gelegenheid zijn geweest hun stellingen en onderbouwingen met betrekking tot de toewijsbaarheid genoegzaam naar voren te brengen. In laatstgenoemd geval ligt het in de rede dat de benadeelde partij niet-ontvankelijk is en zij haar vordering bij de burgerlijke rechter kan aanbrengen. Slechts in gevallen waarin de niet-toewijsbaarheid niet volgt uit de beperkingen van het strafproces, de benadeelde partij genoegzaam in de gelegenheid is geweest haar vordering te onderbouwen en de ongegrondheid van die vordering in voldoende mate is komen vast te staan, kan de rechter ervoor kiezen de vordering af te wijzen.’

De in artikel 6:106 BW bedoelde billijkheid geeft de rechter een bepaalde mate van vrijheid bij het bepalen van de hoogte van de verschuldigde schadevergoeding, maar een enkele verwijzing naar de billijkheid volstaat niet ter motivering van het oordeel dat zich een van de hiervoor bedoelde gevallen voordoet waarin grond bestaat voor vergoeding van immateriële schade. Ook de enkele omstandigheid dat de (hoogte van de) schadevergoeding niet is weersproken of dat de verdediging zich aan het oordeel van de rechter heeft gerefereerd, volstaat daartoe niet. Weliswaar zal de rechter, in het geval de verdachte de vordering van de benadeelde partij niet (gemotiveerd) betwist, uitgaan van de juistheid van de daaraan ten grondslag gelegde feiten (vgl. artikel 149 Rv) en zal de vordering in de regel worden toegewezen, maar dat is anders als de vordering de rechter onrechtmatig of ongegrond voorkomt. Een vordering tot vergoeding van immateriële schade die geen rechtsgrond vindt in de wet kan niet worden toegewezen. (Vgl. HR 15 oktober 2019, ECLI:NL:HR:2019:1465.)

Het hof heeft de vorderingen tot vergoeding van immateriële schade van de in het cassatiemiddel genoemde benadeelde partijen toegewezen tot een bedrag van telkens € 300, vermeerderd met de wettelijke rente. Mede in aanmerking genomen dat uit de motivering van zijn oordeel niet kan worden afgeleid op welke in artikel 6:106 BW vermelde grond en op welke door het hof vastgestelde omstandigheden het hof de toewijzing van deze vorderingen heeft gebaseerd, is dit oordeel niet toereikend gemotiveerd. Dat brengt mee dat ook de oplegging van de in artikel 36f Sr voorziene maatregelen niet in stand kan blijven (vgl. HR 18

juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:901).

Het cassatiemiddel slaagt.

De redactie, januari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 21-01-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:30

Zaaknummer: 23/00819

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: P. van de Kerkhof

Wetsartikelen: 6:106 BW en 6:95 BW

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat de door de verdachte geschetste feitelijke toedracht niet aannemelijk is geworden?

Kon het hof oordelen dat de door de verdachte geschetste feitelijke toedracht niet aannemelijk is geworden?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de toewijzing van de door de benadeelde partij [benadeelde] gevorderde materiële schadevergoeding wegens gederfd levensonderhoud en de in verband daarmee opgelegde schadevergoedingsmaatregel.

In zijn arrest van 23 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:644 heeft de Hoge Raad over de toewijzing van de gevorderde materiële schadevergoeding wegens gederfd levensonderhoud overwogen:

‘3.3.2 Dat in het strafproces enkele processuele waarborgen van de gewone civielrechtelijke procedure ontbreken, brengt mee dat de strafrechter zich ervan moet vergewissen dat beide partijen in voldoende mate in de gelegenheid zijn geweest hun stellingen en onderbouwingen met betrekking tot de toewijsbaarheid van de vordering van de benadeelde partij genoegzaam naar voren te brengen. Gelet op de eigen verantwoordelijkheid van de partijen voor het naar voren brengen en onderbouwen van hun stellingen, vergt deze verplichting doorgaans geen zelfstandige aandacht (in de motivering) van de strafrechter, maar dat kan onder omstandigheden anders zijn, bijvoorbeeld als het gaat om een substantiële vordering van complexe aard waarvan de omvang zich niet eenvoudig laat vaststellen.

3.3.3 Waar het gaat om een vordering van een nabestaande tot vergoeding van gederfd levensonderhoud als bedoeld in artikel 6:108 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek geldt dat de hoogte daarvan zal moeten worden begroot aan de hand van een aantal onzekere factoren, waaronder de verwachtingen omtrent de inkomsten die het slachtoffer en de nabestaande(n) in de toekomst zouden hebben genoten als het strafbare feit niet had plaatsgevonden en de verwachtingen omtrent de toekomstige inkomsten van de nabestaande in de door dit feit veroorzaakte situatie. Deze verwachtingen zijn doorgaans in hoge mate afhankelijk van inkomensgegevens en andere informatie, waaronder op dat moment bestaande

vooruitzichten, betreffende het slachtoffer en de nabestaande in de periode voorafgaand aan het strafbare feit. Dit brengt mee dat de beantwoording van de vraag of en tot welk bedrag de benadeelde partij schade heeft geleden door gederfd levensonderhoud, in hoge mate afhankelijk is van een veelheid van – deels onzekere – feiten en omstandigheden waarvan het stellen en onderbouwen op de weg ligt van de benadeelde partij. Omdat het hierbij gaat om informatie die zich doorgaans geheel in het domein van de benadeelde partij bevindt, kan het voor de verdediging moeilijk zijn haar betwisting van deze feiten en omstandigheden en de bij de selectie daarvan gemaakte keuzes, te voorzien van een nadere inhoudelijke onderbouwing.

Verder geldt ook in zaken over een vordering tot vergoeding van schade door gederfd levensonderhoud dat de (...) beperkingen van het strafproces doorgaans meebrengen dat de strafrechter – op het moment dat het onderzoek op de terechtzitting naar het tenlastegelegde strafbare feit is afgerond – geen ruimte ziet om zijn einduitspraak op te schorten, bijvoorbeeld om partijen in de gelegenheid te stellen hun stellingen over de toewijsbaarheid van de vordering van de benadeelde partij nader te onderbouwen of daarover nader onderzoek door een onpartijdige deskundige te laten plaatsvinden, zonder daarmee het strafproces onevenredig te belasten.

Ten slotte is in dit verband van belang dat de benadeelde partij zich bij het geldend maken van haar vordering tot vergoeding van gederfd levensonderhoud kan voorzien van (gefinancierde) rechtsbijstand die (mede) gespecialiseerd is in de begroting en behandeling van die aanspraak. Deze gespecialiseerde bijstand en een gelijkwaardige mogelijkheid tot financiering daarvan ontbreekt in veel gevallen aan de zijde van de verdediging.

3.3.4 Tegen deze achtergrond vraagt de onder 3.3.2 genoemde verplichting van de strafrechter aandacht waar het gaat om schadevergoedingsvorderingen van nabestaanden voor gederfd levensonderhoud, mede omdat het in die gevallen kan gaan om zeer hoge vorderingen waarvan de toewijzing en de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel ingrijpende consequenties voor de verdachte kunnen hebben. In die gevallen mag van de strafrechter worden verwacht dat hij er blijk van geeft, rekening houdend met de onder 3.3.3 genoemde bijzonderheden van het partijdebat over zo'n vordering, te hebben beoordeeld of beide partijen in voldoende mate in de gelegenheid zijn geweest hun stellingen en onderbouwingen met betrekking tot de (betwisting van de) toewijsbaarheid van die vordering genoegzaam naar voren te brengen, en, als dit aan de zijde van de verdachte niet zo is, of het eigen onderzoek van de rechter naar de toewijsbaarheid van de vordering daarvoor voldoende compensatie biedt.'

Uit zijn hiervoor weergegeven overwegingen blijkt niet dat het hof, rekening houdend met de bijzonderheden van het partijdebat over een vordering die strekt tot vergoeding van gederfd

levensonderhoud, heeft beoordeeld of de verdediging in voldoende mate in de gelegenheid is geweest haar stellingen en onderbouwingen met betrekking tot de (betwisting van de) toewijsbaarheid van die vordering genoegzaam naar voren te brengen, en of zich omstandigheden voordeden die meebrachten dat het hof, door eigen onderzoek te doen, compensatie moest bieden voor eventuele tekortkomingen daarin. Tegen die achtergrond is het oordeel van het hof dat 'de omvang van de schade voldoende onderbouwd en redelijk [is]', niet toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel is gegrond. Dat brengt mee dat ook de oplegging van de in artikel 36f lid 1 Sr voorziene maatregel ten behoeve van [benadeelde] niet in stand kan blijven (vgl. HR 18 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:901).

De redactie, januari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 21-01-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:104

Zaaknummer: 23/04384

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T.B. Trotman

Advocaten: R.J. Baumgardt en M.J. van Berlo

Wetsartikelen: 36f Sr en 359 Sv